

Raftul
Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

SAWAKO ARIYOSHI

VAZA CELADON

Traducere din japoneză și note de
ANGELA HONDRU

HUMANITAS fiction

Redactor: Mihaela Pascu-Oglindă
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Dragoș Dumitrescu, Veronica Dinu

Tipărit la Tipo Lidana

SAWAKO ARIYOSHI
AOI TSUBO
Copyright © 1977 by Tamao Ariyoshi
All rights reserved.
First published in Japan in 1977 by Bungeishunjū Ltd., Tokyo
Romanian translation rights arranged with Tamao Ariyoshi
through Japan Foreign-Rights Centre/ Simona Kessler & Associates Agency Ltd.

© HUMANITAS FICTION, 2026, pentru prezenta ediție
în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ARIYOSHI, SAWAKO
Vaza celadon / Sawako Ariyoshi; trad. din japoneză și note
de Angela Hondru. – București: Humanitas Fiction, 2026
ISBN 978-606-097-885-5
I. Hondru, Angela (trad.; note)
821.521

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

Episodul 1

Când a ieșit în grădină cu două găleți de plastic în mâini, a auzit păsărelele ciripind. Tufele de camelii și hibiscus, pe care răposatul lui tată le îngrijise cu dăruire, crescuseră atât de mult, încât a fost nevoit să-și ridice privirea ca să le cuprindă pe de-a-ntregul. Nu se deslușea nici o pasăre printre frunzele dese ale cameliei.

Una din găleți avea apă doar cam o treime, cealaltă era plină. Shōzō s-a întors în atelier târșâindu-și saboții vechi. Și-a pus mănușile de lucru aflate pe raftul din colț, a luat un recipient de plastic și a ieșit în grădină. Pe etichetă scria cu litere mari „acid fluorhidric", și se mai zărea un semn de avertizare care cerea precauție sporită.

Înainte să deschidă recipientul, a privit atent copacii ca să vadă de unde bate vântul. Tufele de hibiscus, văduvite de frunze și flori la ora asta din an, păreau că se mișcă ușor, dar acela nu se putea numi vânt. A auzit iar păsărelele ciripind și a simțit soarele arzător îmbrățișând toată grădina. A turnat încet-încet cam jumătate din soluția chimică în găleata cu apă mai puțină, a pus capacul la loc pe recipient și l-a lăsat jos, cu atenție. Apoi a amestecat apa din găleată cu cleștele pentru foc, rezemat de verandă. Apa a rămas neschimbată: n-a prins nici culoare, nici miros.

Câteva boluri de ceai stăteau aliniate pe niște ziare vechi, în verandă. Shōzō a luat unul la întâmplare și l-a scufundat

în soluția diluată. Imediat s-a înălțat un fum alb slab și l-a izbit un miros înțepător. A clipit de câteva ori și, pe când îndepărta fumul cu mâna dreaptă, s-a uitat la secundarul ceasului aflat la încheietura mâinii stângi. A luat atunci bolul cu cleștele și i-a dat drumul în găleata plină cu apă curată. Simțea că i se taie respirația și că se sufocă. Inhalase fum.

— Tată[1], ce-ai pățit? l-a întrebat soția lui, Haruko, scoțând capul pe ușa bucătăriei.

— Nimic. Mă sâcâie gâtul.

— Ăla… parcă n-are pic de prospețime…

— Dacă te uiți cu mai multă atenție, o să pricepi.

— Ai grijă de tine!

— Stai liniștită!

Văzând că Shōzō scoate bolul din apă și-l privește fix, Haruko s-a mai liniștit și s-a retras în bucătărie.

Shōzō a luat următorul bol și l-a scufundat în găleată, la fel ca pe cel dinainte. A rămas puțin cu ochii ațintiți la secundar și cu urechile la ciripitul păsărelelor. Uitându-se în jur, a văzut o pasăre mică neagră luându-și zborul din vârful unei crenguțe de hibiscus. A urmărit-o cu privirea un pic, dar s-a întors repede la secundarul lui. A pus imediat mâna pe clește, a scos iute bolul și i-a dat drumul în apă curată. Se uita la el cum stătea pe fundul găleții, îngrijorat că-l lăsase prea mult în soluție. Sclipirea glazurii dinainte de a-l băga în apa cu acid fluorhidric pălise de tot.

— Am încurcat-o! bombăni Shōzō. Ce păcat!

S-a hotărât să-și vadă de treabă și să nu mai bage în seamă ciripitul păsărelelor. Tufele de hibiscus și camelii erau nemișcate. Liniștea învăluise grădina. Bolurile proaspăt arse ieșeau din apă fără lustru, unul câte unul. Când a terminat cu ele, soluția în care turnase acid fluorhidric era deja prea diluată, așa că a aruncat-o. A pus apă proaspătă în găleți și s-a apucat

1. Apelativ folosit pentru soț în familiile cu copii.

să spele bolurile cu mâna, iar apoi le-a frecat bine și cu o perie. Terminând cu ele, le-a aliniat din nou pe ziare vechi.

Shōzō s-a așezat lângă boluri și și-a aprins o țigară, însă a strivit-o imediat. Și-a dat seama el însuși că e agitat la culme. Și-a mai aprins una și a privit spre copaci, dar nici urmă de păsărele. A încercat să respire adânc… dar tot nu se liniștea. A stins-o și pe asta, tot nervos, a tras aer în piept și și-a pus mănușile de lucru.

Cuptorul se afla în partea de sud-est a casei. Stinsese focul cu o seară în urmă, însă aerul încă era cald când s-a apropiat de el. La inițiativa lui Shōzō, cuptorul folosea două tipuri de foc: electric și cu lemne. Asta pentru a economisi spațiul la maximum. Acum se înșirau înăuntru optzeci de vase comandate de un magazin universal, dar avea și trei vase personale. Din cauza lor era așa de încordat. De mult nu mai consumase atâta energie pentru a realiza ceva de suflet, și acum avea emoții. Emoții mari.

Când a atins capacul cuptorului, a simțit căldură în palme, prin mănuși. În clipa când a dat la o parte capacul, căldura l-a izbit drept în față. Primul lucru pe care l-a făcut Shōzō a fost să ia în brațe vasul cilindric din centru și să-l ducă pe măsuța aflată mai departe de cuptor. Era, de fapt, o vază celadon. Pieptul i s-a încălzit în câteva clipe. Shōzō căuta cu înfrigurare vreo modificare a glazurii, sau o umbră cât de mică. S-a trezit că-și strigă nevasta:

— Haruko! Haruko!

— Da!

Haruko a venit din bucătărie pe verandă, și-a încălțat sandalele și a dat fuga la cuptor.

— M-ai strigat, tată?

— Da. Uită-te la ăsta!

— Nu mai e ce-a fost! Ce culoare minunată!

— Chiar crezi?

— N-am mai văzut de foarte multă vreme un celadon atât de frumos!

— De-asta te-am chemat... să-ți aud părerea.

— Mi-a plăcut și forma de la bun început, dar, după arderea în cuptor, chiar că arată grozav.

— E adevărat că la ardere mai pierde cam douăzeci la sută din volum, însă culoarea e cu adevărat minunată.

Shōzō și-a scos mănușile de lucru, a cuprins vaza celadon cu palmele și a mângâiat-o la nesfârșit, în tăcere. A și uitat că-și strigase nevasta. Speranțe avusese, și chiar și un pic de încredere, dar nu se așteptase să iasă atât de bine.

— Tată!

— Da.

— Am presimțit că azi o să se întâmple ceva frumos… De când m-am trezit numai la asta mă gândesc.

A rostit vorbele pe un ton sacadat, care l-a făcut pe Shōzō să-și vină în fire și să zâmbească ironic.

— Întotdeauna spui așa după ce se întâmplă ceva plăcut.

— N-ai dreptate, tată. Eu am gândit așa de dimineață, numai că nu m-am apucat să-mi dezvălui gândurile.

Shōzō și-a lăsat nevasta să bombăne în voie și și-a pus iar mănușile de lucru ca să scoată toate vasele din cuptor. Erau optzeci, dar nu găsea nici măcar două ale căror nuanțe să semene perfect, de sus până jos, chiar dacă folosise aceeași substanță pentru glazurare. Ba mai mult, cel de la margine ieșea în evidență izbitor, fiind un celadon mai închis, de Tenryū-ji[1]. Shōzō a scos unul câte unul vasele frumos rânduite în cuptor. Era leoarcă de sudoare. Nici n-a băgat de seamă când și-a pus Haruko mănușile ca să aranjeze, tăcută, pe raft, vasele scoase de el.

---

1. Un tip specific de porțelan fin de culoare verzuie, caracteristic ceramicii tradiționale asociată cu renumitul templu zen Tenryū din Kyōto.

Pe vremuri avea ucenici care îl ajutau. Însă nu rezistau mult, pentru că tinerilor din zilele noastre nu le plăcea rigurozitatea cu care se muncea. Shōzō îi înțelegea totuși. Și el, dacă nu ar fi avut un tată atât de sever, cu siguranță și-ar fi ales altă meserie, cu mult timp în urmă.

Din cauza repulsiei stârnite de faima tatălui decedat, Shōzō evita din răsputeri orice publicitate sforăitoare. Își vedea pur și simplu de treabă și-atât. Câtă vreme accepta din partea magazinelor universale și a templelor budiste comenzi pentru arzătoare de tămâie și pentru tot felul de vase, își putea întreține fără probleme familia de patru persoane. De aceea se hotărâse să lucreze singur, în ritmul lui, fără ucenici. De când începuseră copiii școala, Haruko îl ajuta și ea cum putea, așa că se descurcau.

De data asta, are trei obiecte unicat. Primul scos din cuptor a fost, după cum s-a văzut, un vas cilindric, numit *kyōkan*[1]. Apoi un vas rotund, obișnuit, cu deschidere îngustă în partea superioară și încă unul, cu urechi ajurate. Cel din urmă necesită cam multă îndemânare și, în plus, e țipător din pricina urechilor. „Dacă ar trăi tata, ar da imediat cu el de pământ“, s-a gândit Shōzō.

Îl neliniștea oarecum gândul și, după ce a terminat cu scoaterea vaselor din cuptor, l-a luat în brațe pe cel cu urechi, a traversat grădina și l-a dus într-o cămăruță orientată spre nord. Știa prea bine că nu-i mare lucru de capul lui și că nu va fi apreciat cum se cuvine, dar el pusese suflet când mânuise roata olarului, frământase și mângâiase lutul cu dragoste… degetele și palmele lui își dăduseră toată silința. Nu se simțea în stare să-l arunce. L-a așezat ușor în micuțul alcov *tokonoma*, de parcă îi venea să-l pună la vedere fără să observe tatăl lui din lumea de dincolo.

---

1. După modelul recipientului tubular pentru păstrarea sutrelor.

S-a îngrijorat apoi și pentru celelalte două vase. A ieșit în grădină și le-a dus pe rând în cămăruță. Vasele rotunde se potriveau la fix în alcov, dar, când a pus și vasul cilindric, a constatat că arată cu totul altfel decât în fața cuptorului. L-a cuprins o bucurie de nedescris.

Haruko a tras ușor ușa glisantă din spate și a intrat tiptil.

— Tată, dacă vrei să folosești vasul acela, mai bine dă-l la florărie.

— Care? Acela cu formă cilindrică?

— Da, e reușit și de bun-gust.

— Nu ți se pare că spui lucruri cam îndrăznețe?

— Ei bine, eu cred că un lucru bun este bun indiferent cine îl privește.

Shōzō a băgat de seamă că Haruko e fascinată de vaza celadon, dar că n-a scos o vorbă de laudă la adresa celorlalte două. A tras încet pe genunchi vasul cu urechi ajurate.

— Vrei un ceai, tată?

— Da, te rog. Mi s-a uscat gâtul.

După ce a ieșit Haruko, Shōzō a pus vasul cu urechi ajurate în colțul cămăruței, ca să nu i se mai vadă urechile. Nu semăna în nici o privință cu vaza celadon.

Soții au băut ceaiul verde pe verandă, scăldați în lumina puternică a soarelui. Se răsfățau și cu *dagashi*[1].

— Excelent ceai!

— E *gyokuro*! Cel mai bun ceai verde!

— Hai, nu mai spune! Și îți permiți să bei așa ceva în mod obișnuit?

— Lasă zgârcenia, tată! Hai să ne răsfățăm acum, că ai făcut vase atât de grozave! Meritām și noi un ceai mai deosebit.

— Desigur.

---

1. Dulciuri ieftine pentru copii.

În timp ce mesteca zgomotos biscuiți sărați din orez presărați cu zahăr granulat, într-un loc însorit, Shōzō s-a apucat să vorbească despre pasărea văzută mai devreme.

— Anul acesta s-a făcut cam repede primăvară. Nu era privighetoare aia?

— Chiar nu cred! Era mică și neagră, nu? O fi fost doar un pițigoi.

— Cred că a picat din cer! Și privighetoarea, și pițigoiul se atașează de pruni, și prunii sunt timpurii în Japonia. Tata mi-a explicat și teoria diferenței între ideograme… Copiii nici nu știu să scrie „pițigoi".

— Da, ei scriu greșit și complică ideograma.

— Cam așa ceva… O, tată, de-ai fi în viață, ce-ai spune dacă ai vedea vasele de azi? N-ar putea să mă laude.

— Zău? Nu cred. Sunt sigură că te-ar lăuda.

— Dacă aș fi avut un tată înțelegător și blând ca tine, cu siguranță nu m-aș fi perpelit atâta pentru niște amărâte de boluri. Le băgam în cuptor și gata.

Au mai sorbit o vreme din ceai, depănând amintiri despre tatăl decedat cu trei ani în urmă. Când scotea un obiect din cuptor și nu-i plăcea, dădea imediat cu el de pământ. Odată a făcut țăndări un cuptor întreg și gâfâia de nu mai putea. Probabil îl epuizase complet chiar și numai distrugerea vaselor.

Pe vremuri, Shōzō se tot frământase dacă să se apuce de pictură, sau să se specializeze în ceramică. A decis până la urmă să se axeze pe ceramică celadon. La vremea aceea, tatăl lui avea aproape șaptezeci de ani. Pe când mai lua o înghițitură de ceai, și-a amintit de primul său obiect spart de părinte din neatenție, cu o piatră din grădină. Dacă n-a plecat atunci de acasă și a rezistat să locuiască în continuare acolo, a fost grație lui Haruko, foarte îndrăgită de socru.

După ce au băut câteva ceșcuțe de ceai, s-au trezit cu Yasuhara, de la magazinul de piese artizanale.